

ODLUKE DOMAĆIH SUDOVA

VIŠI PRIVREDNI SUD SRH

Drugo stepena presuda br. IV-1389/69 od 10. XII 1969.

Vijeće: Gabro Badovinac, Dr Dušan Arneri,
prof. dr Branko Jakaša

Prijevoz stvari morem - Brodareva odgovornost - Protest - Ako primalac u propisanom roku brodaru ne uloži protest o stanju i količini robe, on mora dokazati da postoji manjak ili oštećenje koje utužuje - Za dokaz ovih činjenica služe isprave o utvrđivanju stanja i količine tereta sastavljene prilikom iskrcaja tereta iz broda - Ove isprave ne moraju biti javne isprave - Za brodara nisu mjerodavni dokazi kojima se utvrđuje stanje i količina tereta duže vremena iza iskrcaja tereta iz broda, pa makar činjenično stanje utvrdili državni organi i njihove isprave bile javne isprave.

Tužitelj je osiguratelj koji je primaocu nadoknadio štetu, a tuženik je vozar koji je prevezao robu o kojoj se vodi spor.

Tužitelj navodi da je brodar predao primaocu teret wrećenog kakaoa, dijelom u oštećenom stanju, a dijelom u manjim količinama od onih koje je trebao predati.

Tuženik se protivi tužbenom zahtjevu navodom da štetu tužitelj nije dokazao, a niti da je njemu pravovremeno uložen protest.

Prvostepeni sud rješavaju o sporu odbio je tužitelja sa zahtjevom u cijelosti i obvezao ga da tuženom naknadi troškove spora s razloga jer je nakon provedene rasprave i izvedenih dokaza našao da tužitelj nije dao dokaz iz koga bi se nesumnjivo utvrdilo da je prilikom iskrcaja robe stvarno utvrđen odnosni manjak. Tužitelj je pozivan u više navrata da o tome dade dokaz, tj. da pridonese obavijest o manjku i pismenu reklamaciju i potvrdu o iskrcaju robe. Umjesto traženih dokaza tužitelj je dao sudu isprave koje se istina odnose na predmetni teret, ali se ni iz jedne isprave ne može zaključiti da je odnosna isprava načinjena u času kad je brod vršio operacije iskrcavanja. Naprotiv, iz datuma svakog dokumenta posebno se vidi da su ti dokumenti sastavljeni 20 pa i više dana, a neki čak i nekoliko mjeseci, nakon iskrcaja, tj. kad je već teret bio izvan svakog nadzora

tuženoga kao broдача, i kad je on prestao biti odgovoran za njegovu daljnju sudbinu.

Prema tome podnesenim ispravama tužitelj nije uspio dokazati odgovornost tuženoga kao broдача za navodni manjak.

Presudu žalbom pobija tužitelj zbog povreda formalnog i materijalnog prava, i predlaže da se presuda preinači i tuženi obveže na isplatu utuženog iznosa, odnosno da se presuda ukine i stvar vrati prvostepenom sudu na ponovno raspravljajnje i sudjenje.

Povredu prava tužitelj vidi u tome što smatra da sud nije pravilno ocijenio podnesene dokaze o nastalom manjku. Tvrdi da tuženi kao brodar nije iskrcao količine tereta kako su bile naznačene u teretnici i koje je primio na prijevoz. Robu je prevezio tuženikov brod "Opatija". Prilikom iskrcaja iskrcano je 6 vreća kakaovca manje, a 37 vreća bilo je oštećeno. Ističe da tuženi nema isprave koja bi potvrdila njegovom brodu "Opatiji" da je roba primljena u redu, te da je sud trebao tražiti od tuženoga da predoči vraćenu mu teretnicu u kojoj sigurno postoji reklamacija za manjak robe, u toliko prije što je tužitelj predao sudu niz dokumenata koji predstavljaju javne isprave i to: potvrdu carinarnice u Pireju, iz koje slijedi da postoji manjak od 6 neiskrcanih vreća, i da su druge vreće bile rasporene radi lošeg slaganja u brodskom skladištu i lošeg manipuliranja prilikom vršenja ukrcaja i iskrcaja. Ističe da je dokazao da postoji manjak robe, pa kad je to tužitelj dokazao, onda je tuženi odgovoran za odnosni manjak. Navod suda da se radi o zakašnjelom protestu da nema osnove, jer iz jednog dokumenta slijedi, da se primalac potužio "agentu tuženika" "Hermes" u Pireju, pa tuženi smatra da to vrijedi kao i protest samom brodu. Iz podnesenih isprava, i to potvrdom luke Pirej od 16. II 1967. g. jasno slijedi da se radilo o 160 vreća kakaovca, koja je roba bila primljena u skladište br. 5 s opaskom da je vaganjem ustanovljen manjak od 1.632,- kg. Ova roba primljena je u lučko skladište po nalogu "Hermes" agencije tuženog u Pireju. Ovoj agenciji da je to javljeno od strane carinskog skladišta, pošto se deklarirana količina nije slagala s količinom koju je vaganjem utvrdila carinarnica. Iz prijedora dokumenta IV, tj. carinske isprave koju je preveo tumač na zapisniku od 27. II 1969. g. vidi se da nije iskrcano 6 vreća, a da je 37 vreća oštećeno lošim manipuliranjem na brodu. Navedeno je da su vaganje izvršili carinski organi u luci Pirej odmah po iskrcaju, a vaganje kod iskrcaja vrše carinski organi, pa smatra da nije zbog toga bio potreban nikakav formalni protest od strane primaoca kad je to učinila carinarnica. Dokument pod III utvrđuje da je 6 vreća manjkalo i da je sama agencija "Hermes" obavijestila o manjku krcatelja u

Amsterdamu. Iz konstatacije o javnoj ispravi luke Pirej slijedi da se radi o stanju tereta u trenutku samog iskrcaja, jer je iskrcano manje, a okolnost da ova isprava nosi kasniji datum, jer je izdana kasnije, ne upućuje na to da odnosne činjenice nisu utvrđene u času samog iskrcaja. Ističe da sud ove činjenice nije ocijenio. Također ističe da je potvrda o iskrcaju - "landing receipt" predana brođaru i u njoj da je utvrđeno da je roba izdata s manjkovima pa da je iz te potvrde brodar mogao odmah utvrditi da se radi o manjku i da odnosno potvrda služi kao protest i reklamacija. Nadalje, pismom od 10. I koje je primalac uputio agentu tuženoga navodi se da je manjak utvrđen od strane lučkih vlasti, tj. od slobodne zone u Pireju i da na to upućuju riječi "6 vreća neiskrcano/ /short landed/, a u pismu Neophaleron d.d. od 10. I 1967. g. izričito stoji da prema tvrdnji nadležnih u slobodnoj zoni vreće nisu bile iskrcane s brođa, a to da je jasan dokaz da tuženi nije predao robu primaocima, te se ne može zaključiti da bi se roba naknađno izgubila u toliko prije što je roba bila u detenciji carinarnice na što sud nije obratio pažnju. U carinskoj ispravi postoji datum 17. XII/66 s bilješkom 4. I 1967. g. a to znači da je u carinskoj ispravi odmah utvrđeno da roba manjka, jer je na istoj ispravi navedeno da je 6 vreća manje iskrcano i da u 37 vreća manjka robe. Ovaj je manjak utvrđen prilikom ulaska robe u slobodnu zonu Pirej.

Nadalje iz avarijskog certifikata Lloyd'a slijedi da je iskrcano manje robe u vrećama, i da je primalac uložio protest, te da je agent broda primio na znanje obavijest o gubitku robe.

Dalje ističe da nije provedeno dokazivanje saslušanjem tumača engleskog jezika koji je trebao dokumente temeljito proučiti i dati svoj vještački nalaz o relevantnim događajima iz spora, pa kako taj dokaz nije izveden, smatra da nije dokazivanje provedeno kako treba. Konačno ističe da je pred istim sudom vođen identičan spor u komu je udovoljeno tužbenom zahtjevu.

U odgovoru na žalbu tuženi pobija navode žalbe a napose činjenicu da je u identičnom sporu sud sudio drukčije. Naime, odnosna presuda na koju se poziva tužitelj donesena je na temelju potvrde agenta tuženog "Hermes" iz Pireja, da je s odnosnog broda iskrcano manje, tj. da je bilo 28 vreća manje ukrcano, pa prema tome da se radilo o sasvim drukčijem sporu, a ne identičnom kao što je predmetni.

Drugostepeni sud je potvrdio prvostepenu presudu iz slijedećih razloga:

U smislu odredaba Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova pa i u smislu odredaba međunarodne konvencije o izjednačenju nekih pravila o teretnici, koja se konvencija ima primjeniti na predmetni slučaj, pošto se radi o međunarodnom prijevozu, brodar je dužan predati teret u luci odredišta osobi ovlaštenoj, tj. zakonitom imaću teretnice. Ako primalac tereta, bio to naznačeni imalac teretnice ili osoba koja nastupa kao primalac u njegovo ime, dakle faktički primalac, ne stavi prilikom iskrcaja i primanja tereta prigovor zbog oštećenja ili manjka tereta odmah prilikom preuzimanja, smatra se, dok se ne dokaže protivno, da je imaću teret predan onako kako je naznačeno u teretnici. Samo u slučaju ako su brodar i primalac prilikom iskrcavanja i predaje tereta zajednički pismeno utvrdili da postoji oštećenje ili manjak tereta, takav prigovor - protest imaća nije potreban.

U predmetnom slučaju prema navodima tužitelja brodar prilikom predaje tereta Lučkom poduzeću i carinarnici u Pireju navodno nije predao sav teret po teretnici, već je iskrcao navodno 6 vreća robe manje, a u 37 vreća utvrđen je manjak. Budući da se roba predavala na pohranu u slobodnu zonu luke Pirej, brodar je robu predavao, ako nije primalac iz teretnice bio prisutan, nadležnom lučkom poduzeću, ispod čekrka u luci iskrcaja, prema tome odnosno lučko poduzeće komu je roba predavana, a tako isto i carinski organi koji su navodno robu primali i utvrđivali njezinu težinu, morali su odmah istoga dana, tj. 13. XII 1966. g. prilikom vršenja iskrcaja tereta utvrditi činjenice koje su bile očite. Naime, već prilikom samog iskrcaja moglo se utvrditi da je iskrčan manjak od 6 vreća i da je određen broj vreća oštećen. Primalac tereta, tj. Lučko poduzeće Pirej trebalo je prema tome odmah zajednički s brodarom odnosno zapovjednikom broda utvrditi odnosni manjak. Da je tako učinjeno, u toku spora a ni u žalbi tužitelj nije dokazao. Naime, u svim ispravama koje je podnio u toku spora tužitelj, i na koje se poziva, nema navoda niti potvrde pismene imaća i brodara, odnosno njegovog zapovjednika, da je odnosni manjak utvrđen neposredno iza iskrcaja. Sve činjenice o manjku, koje su utvrđene na odnosnim ispravama, nose datum koji je daleko iza dana kad je roba bila stvarno iskrcana, a napose dokaz pod I, tj. podaci na ispravi pod I na strani 2 gdje je naznačen datum 5. I 1967. g. Svi dokumenti na kojima tužitelj pokušava dokazati odnosni manjak nose datume koji su vrlo kasni i koji su načinjeni davno nakon što je brod robu iskrcao i napustio luku, i kad brodar nije više bio u mogućnosti da

provjeri i utvrdi činjenice u tim dokumentima i eventualno zaštititi svoj interes. U toku spora tužitelj nije dokazao da je brodaru ili njegovom agentu odmah nakon iskrcaja, tj. dana 13. XII 1966. g. saopćeno da je utvrđen manjak i oštećenje tereta prilikom iskrcaja, već je tek pismom od 10. I 1967. g. primalac obavijestio agenciju da se obratio Udruženju luke Pirej u pogledu odnosnog manjka i izjavio protest, rezervirajući sebi pravo traženja pomoći u vezi 6 vreća, jer navodno roba nije bila iskrcana s broda. Ovakovo pismo ni u kom slučaju ne može se smatrati kao pravovremeni protest koji bi dokazivao bilo koju činjenicu da je brodar doista manje iskrcao.

Pozivanje tužitelja da su isprave koje su izdali organi u luci kao što je carinarnica i Udruženje luke Pirej javne isprave nema nikakve osnove. Nikakva javna isprava izdana od bilo koga organa u luci ne može zamijeniti pravovaljani i pravodobni protest, osim isprave kako je već naprijed navedeno koja je pismeno načinjena zajednički s brodarom i primaocem o oštećenju ili manjku tereta.

Ako takove isprave nema, onda jedini dokaz koji stvara pretpostavku da roba nije u redu predana od strane brodara jest valjan i pravovremeni protest o manjku ili oštećenju, i samo u takovom slučaju dužan bi bio brodar da dokazuje da je protivno protestu zaista robu predao u stanju kako je navedeno u teretnici. Ako protest, dakle, nije učinjen pravovremeno, pretpostavka je da je brodar predao teret u skladu s teretnicom, to je teret dokaza da to nije učinjeno na strani primaoca.

U predmetnom slučaju tužitelj je pokušao ovo dokazati. Međutim, kako su odnosni događaji koji se utvrđuju odnosnim ispravama, koje je u svoj dokaz podnio tužitelj načinjene davno nakon iskrcaja i predaje tereta, sud im ni u kojem slučaju ne može pokloniti vjeru jer su odnosni manjkovi i oštećenja mogli nastati nakon izvršenog iskrcaja i predaje tereta.

Podnesene isprave dokazuju samo da je na odnosnoj robi davno nakon iskrcaja utvrđen manjak, a ničim nije dokazano da je taj manjak nastao upravo prilikom iskrcaja robe. Nestanak 6 vreća, kao i paranje vreća moglo je nastati nakon predaje tereta miješanjem s ostalom robom koju je stvarni primalac primio od broda, pa takova utvrdjenja nisu dokaz da je upravo s broda iskrcano manje 6 vreća i da su oštećenja nastala prilikom iskrcaja ili skrcanja.

G. B.